

Vår klubb har nu funnits i sjuttiofem år men bara sedan 1946 under namnet Flommens Golfklubb. Namnförslaget lär ha kommit från bröderna Bergendorffs mor, Hilda Jönsson. Klubben fick sitt namn efter den lagun eller strandsjö, Flommen, som slingrar sig runt hela vår bana och som mestadels har fritt in- och utlopp med Öresund via Slusan. Vid starkt högvatten i Sundet händer det att Flommen svämmas över och lägger hela Flommen under vatten. Flommen! Flommen?

Högvatten och lågvatten i Flommen

JA, EMELLANÅT UPPSTÅR viss oklarhet när man talar om *Flommen*. Avses vattnet, golfbanan eller naturreservatet? En liten preposition kan ibland avgöra – i Flommen, på Flommen. En del försöker sära på begreppen genom att tala om "flommarna" när de menar vattnet. Men enligt många äldre ordsbor är det förbjudet, eller åtminstone förkastligt, att tala om "flommar". Flommen är namnet på hela det vatten som sträcker sig från Slusan i norr till Falsterbo 11:e hål i söder. Och ett egennamn får man inte vanhelga, menar de.

Men vad vet vi *egentligen* om Flommen? Hur länge har denna strandsjö funnits? Varför kallas den Flommen? Vad betyder Flommen? Några helt entydiga svar har vi inte lyckats finna, men vi har kommit en bit på vägen.

Falsterbonäsets kustlinje mot Öresund ändras ständigt genom sandförflyttningen. Vi har alla med egna ögon kunnat se hur Måkläppen de senaste tjugo-trettio åren

Thore Andersson har hamnat i vattnet, i Flommen, under sitt spel på Flommen. Omkring 1950. Foto: Stig Kristersson

vuxit kanske en kilometer norrut och skapat en helt ny (ännu namnlös?) strandsjö sydväst om Falsterbo fyr. Förändringar av denna art torde ha ägt rum i alla tider. På alla gamla kartor över Skanör och Falsterbo från 1600- och 1700-talen finner man en utskjutande sandrevel från söder mot norr och minst *en* långsmal vik innanför denna, ibland två. Vikens storlek, form och plats varierar från karta till karta delvis kanske beroende på bristande kartprecision men delvis kanske också på faktiska förändringar i kustlinjen.

Är det Flommen man ser redan där? Inget namn står utsatt. *Bagge-Djupet* är däremot utsatt på två kartor från slutet av 1700-talet. Det äldsta säkra namnbelägget för Flommen som vi lyckats hitta är en karta från 1899 (uppmätt 1895) där såväl *Flommen* som *Bakdjupet* utanför Skanör står utsatta.

FLAMEN? FLOMMEN?

På en betydligt äldre karta, från 1710, förekommer däremot *Flamen*, dels i havet strax väster om *Ugle-nabben*, dels på en revel väster om Skanör, och förklaras betyda "En sandrefvel som ligger stundom under vatten". Flamen – Flommen? Finns det någon koppling?

Nordisk Familjebok (1917) skriver om Skanör-Falsterbo: "Flygsanden har dels igenfyllt, dels uppgrundat de forna slottsgrafvarna äfvensom den s.k. Flommen, en gång i tiden städernas gemensamma hamn, belägen mellan dem." Sedan en riktig hamn byggts i Skanör på 1880-talet började sandreveln söder om hamnen växa till sig och med tiden göra dagens Flommen alltmer till en lagun eller avskärmat innanvatten, snarare än den öppna vik som detta vatten var på 1600–1700-talen.

Flommens vatten slingrar sig runt Flommens bana. Här Tregreningen vid 6:e tee. Foto: Anders Bergman

Även om något säkert skriftligt belägg för *Flommen* bara tycks finnas sedan 1895 torde namnet/ordet ändå ha börjat användas långt tidigare än så, särskilt i folkmun. Men ingen vet säkert.

Enligt språkvetare är *flo* ett ord som funnits dialektalt i nordvästra Skåne i betydelsen 'vattensamling, pöl' (ordet är upptaget i *Skånsk böjningslära* 1900 och 1925) medan det i sydvästra Skåne bara finns belegg för de snarlika orden *flo* och *floe*, vilket syns litet märkligt. Namnet eller begreppet *Flommen* hittar man inte bara i Skanör-Falsterbo. Så kallas också en bukt i Torekov, hamnbassängen i Arild och en strandäng vid Blistorpasjön i Näsrum. Och i *Svenska öden och äventyr 2* skriver August Strindberg: "På gränsen av det natursköna Bleking och det fula Småland ligger en vacker insjö, som heter *Flommen*."

FLOMMEN PÅ NORSKA

En sökning på "Flommen" på internet ger ett stort antal norska (!) träffar. *Flo*, i bestämd form *flommen*, betyder 'högvatten' eller 'översvämning' på norska. När en älv eller flod stiger över sina bräddar till följd av snabb snösmältning eller långvarigt skyfall och lägger kringliggande marker under vatten och orsakar omfattande skador, brukar normännen tala om "flommens herjinger". Norskans *flo* är besläktat med gammalnorska *flaumr* och isländskans *flaumur* som båda tros ha sina rötter i forngermanska *flaum*.

Har vår Flommen samma språkliga rötter? Nog speglar väl norskans betydelse av "flommen" våra egna vintererfarenheter av Flommen ganska väl? Högvatten och översvämningar har vi ju stiftat bekantskap med på Nässet i alla tider. En av de allra värsta inträffade 1872.

I klubbens första jubileumsskrift från 1960 beskrivs fenomenet på följande dramatiska vis:

Ett problem, som kostat klubben mycken möda och mycket pengar, är havets härjningar. Under vinterstormarna, när vattenståndet i havet ofta är högre än normalt, tränger vattenmassorna in i Flommen borta vid Skanörs hamn. Banan kan då bli helt översvämmad och förödelsen stor. Efter ett dylikt högvatten är det endast flaggorna i hålen som skvallrar om att marken användes för golfspel. På de flesta fairways och greener ligger efter högvatten ett tjockt lager av tång, plåt- och plastburkar, tombuteljer av alla de slag och en mängd annat skräp kringstrött. Bryggorna ryckas upp ur botten, slites ofta sönder och driver upp på land. Plankorna för mattorna på utslagsplatserna får man ofta hämta någon kilometer från de rätta ställena.

Tillfälligt vatten 2010. Var droppar jag? Gunnar Ståhlberg tycks något undrande. Foto: Björn Franzén

Slusan öppen. Varken lågvatten eller högvatten. Infällt: Bron över Slusan där kommunen vill bygga en sluss. Foto: Thomas Andersson

Kanske hade man liknande erfarenheter redan under Hansatiden då handelsfolk från hela Östersjön samlades i tusentals till sillmarknad i Skanör och Falsterbo? Kan det vara redan då som Flommen fick sitt namn? Ingen tycks veta. Men fantasin kan få flöda.

HÖGVATTEN ELLER LÅGVATTEN?

Att vår golfklubb sedan länge sökt nå konstruktiva lösningar på den speciella vinterproblematiken i Flommen framgår av ett protokoll från den 29 oktober 1950 då klubben höll ett Allmänt sammanträde:

För att om möjligt förhindra att Flommen vid högvatten stiger över sina bräddar föreslog Lennart Ahlström att något skulle göras, tex en fördämning vid Slusan. Sammanträdet ansåg att detta förslag i och för sig var bra men att det skulle bli mycket kostsamt att genomföra. Ahlström menade att Falsterbo Golfklubb och eventuellt även städerna skulle vara villiga att deltaga i kostnaderna.

Idag, sextio år senare, när global uppvärmning och växthuseffekt är på allas läppar, ligger det ett nästan identiskt förslag från Vellinge kommun på Vattendomstolens bord. Förslaget stöts av både golfklubbarna och naturvännerna på Näset. Ska Lennart Ahlström äntligen bli hörsammad?

Men frågan är vilket som blir det största problemet i framtiden – högvatten eller lågvatten i Flommen? Förhoppningsvis ska en slussanordning vid Slusan kunna förhindra oönskade översvämningar, men vad kan vi göra mot det omvända hotet, dvs den tilltagande faran att Slusan helt täpps igen?

Den snabbväxande sandreveln från Måkläppen fortsätter ju sin vandring upp mot Skanörs hamn i till synes oförminskad takt. Inom tio-femton år hotar den att göra Flommen till ett permanent innanvatten utan något som helst in- och utflöde. Ett ständigt grumligt lågvatten med gyttjig, stinkande botten eller till och med en helt uttorkad strandsjö torde vara ett skräckscenario för alla. Stora värden står på spel. Konstruktiva lösningar som alla parter ställer sig bakom lär bli avgörande även här.

Vi vill ju till varje pris behålla Flommen. Vattnet, banan, reservatet. ■

Tack till Bo Bergman, Sydsvenskan, Lars Dufberg, Falsterbo, och Berit Sandnes, Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund, som har hjälpt mig med värdefull information i form av historiska kartor och etymologiska fynd. De något spekulativa funderingarna kring de eventuella namnsammanhangen är dock mina egna (GK).

Flommens Golfklubb har genom åren endast haft fyra huvudinstruktörer, eller head professionals, som det heter på modern golfsvenska: Hester, Benny, Gunnar, Peter. Få har väl satt så djupa spår i vår klubb som denna kvartett oförtröttliga golflärare som varit inspiratörer och ledstjärnor för generationer flommare. Det är från någon av dessa som vi har inhämtat våra första och avgörande kunskaper om golfens tjusning och mysterier. Det mesta vi lärt oss om grepp, swing, vett och etikett har vi dessa fyra herrar att tacka för.

Flommenprofiler Klubbens fyra head professionals

WILLIAM HESTER (1890–1962) blev en legend i Falsterbo där han verkade i nästan femtio år. Han var född i Kanada, uppvuxen i England och kom 1912, endast tjugotvå år gammal, till Falsterbo Golfklubb som en av Sveriges allra första "professionister". Under många år innebar det en roll som Falsterbo-klubbens alltiallo: greenkeeper, instruktör, caddiemaster och klubbmakare. De första åren, vid tiden kring första världskriget, visade han också upp sina egna färdigheter på golfbanan i ett antal berömda uppvisningsmatcher. Men märkligt nog finns det inte en enda skriftlig eller muntlig berättelse om Hesters eget golfspel efter 1917.

Med tiden blev Hester en slags storpappa åt de bofasta ungdomarna i Falsterbo och Skanör. På sommarlov och söndagar gav han dem jobb som caddies, och på sin egen lediga tid lärde han dem allt om spelet, inte minst hur man uppför sig på en golfbana. Allt oftare sökte han deras sällskap. Med sin enkla bakgrund kände han sig kanske mer hemma bland dessa jordnära pågar än bland Falsterboklubbens mer belevade damer och herrar.

SÄREGEN SKÅNSKA MED ENGELSK ACCENT

Hester – han kallades aldrig något annat – var kvar som pro på Falsterbo GK till sin pensionering 1947 men fortsatte därefter livet ut att verka som instruktör på Flommens GK, dock utan något tryggt

anställningsavtal på fickan. Från sitt hem på Fädriften, ett stenkast från klubben, vaggade den kortvuxne, knubbiga Hester ner till Flommen för att ge lektioner på sin säregna skånska med engelsk brytning. "Caddie-generationen" hade redan lärt sig det mesta av Hester, även att härma hans idiom, men efter andra världskrigets slut då klubben fått en pånyttfödelse, strömmade nya medlemmar till. Hester fick en del att göra. "Hit it, boy! Hit it!", löd hans mantra. Något buttert, men alltid hjärtligt.

Hester kunde även titulera sig banläggare. Han spelade en viktig roll under Falsterbobanans utbyggnad till 18 hål i början av 30-talet. Bland annat lär den berömda 4:e greenen vara hans verk. Och redan 1924 hade han lagt ut den fina banan i Viken (Helsingborgs GK) som av Göran Zachrisson kallats världens bästa niohålsbana.

På Flommen lever minnet av Hester kvar i tävlingen Hesters Driver som spelats varje år sedan 1948. Mr William Hester var Flommens Golfklubbs första hedersmedlem. ■

William Hester i Rit-Olas tappning